

Crna Gora

Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja
i saradnje sa nevladinim organizacijama

Adresa: Cetinjski put bb
81000 Podgorica, Crna Gora
email: kabinet@mim.gov.me
www.gov.me/mim

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOM KONSULTOVANJU ZAINTERESOVANE JAVNOSTI POVODOM PRIPREME REVIZIJE STRATEGIJE REGIONALNOG RAZVOJA CRNE GORE ZA PERIOD 2023-2027. GODINA

Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, u skladu sa članom 12 i 13 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list Crne Gore“, broj 41/18), dana 30. jula 2025. godine, objavilo je Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti povodom pripreme revizije Strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023-2027. godina.

Javni poziv objavljen je na službenoj internet stranici Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama na linku: Javni poziv za učešće u konsultacijama (www.gov.me)

Konsultacije su podrazumijevale davanje predloga, sugestija, komentara i inicijativa vezanih za postupak pripreme revizije Strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023-2027. godina, u pisanom obliku na adresu Ministarstva: Eko-efikasna zgrada, Cetinjski put bb, Podgorica ili u elektronskom obliku na adrese: milena.strugar@mim.gov.me i marija.dragovic@mim.gov.me. Javne konsultacije su trajale do 14. avgusta 2025. godine.

PRIMJEDBE, SUGESTIJE, KOMENTARI

1. MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA

Povećanje broja autobuskih linija radi jačanja regionalne povezanosti i socio-ekonomske inkluzije

U cilju ostvarivanja operativnog cilja 3.3. Unapređenje saobraćajne infrastrukture i unapređenja dostupnosti javnog prevoza, predlažemo sprovođenje mjere povećanja broja međugradskih i regionalnih autobuskih linija.

Obrazloženje:

- Veliki broj opština, naročito u Sjevernom regionu, nema dovoljno česte i direktne autobuske veze sa centralnim i primorskim djelom države, što otežava mobilnost stanovništva, pristup tržištu rada, zdravstvenim i obrazovnim ustanovama, te smanjuje turističku atraktivnost.

- Povećanje broja linija direktno doprinosi smanjenju socijalne izolacije, povećanju zaposlenosti i jačanju lokalne ekonomije, a ujedno podstiče održivi transport i smanjuje upotrebu privatnih vozila.

Predložene aktivnosti:

1. Uspostavljanje novih autobuskih linija koje povezuju manje razvijene opštine međusobno i sa Centralnim i Primorskim regionom.
2. Povećanje frekvencije postojećih linija, naročito u jutarnjim i popodnevrim satima, radi omogućavanja dnevne migracije radne snage i učenika/studenata.
3. Sezonsko pojačanje linija u periodima povećanog turističkog prometa (zimski i ljetnji sezona).
4. Subvencionisanje linija od strane države i opština u cilju osiguravanja pristupačnosti i finansijske održivosti prevoza na relacijama koje trenutno nisu komercijalno isplative.
5. Uvođenje ekološki prihvatljivih autobusa (električni, hibridni, CNG) kako bi se smanjila emisija CO₂ i doprinijelo zelenoj tranziciji.

Očekivani rezultati:

- Poboljšana regionalna povezanost i dostupnost ključnih usluga.
- Smanjena stopa nezaposlenosti u manje razvijenim opštinama.
- Povećan broj putnika u javnom prevozu i smanjena upotreba privatnih automobila.
- Unaprijeđena turistička povezanost Crne Gore.

Odgovor obrađivača: Prihvaćena sugestija (dio će biti prihvaćen kroz reviziju Strategije regionalnog razvoja 2023-2027. godina, a dodatno razrađen kroz akcione planove).

2. OPŠTINA BIJELO POLJE

Sjeverni region i najmanje razvijene jedinice lokalne samouprave (JLS) i dalje zaostaju, što zahtijeva dodatni fokus i reviziju Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027. Razvojni jaz, stopa siromaštva, demografski trendovi, migracije i ljudski razvoj su definisani indikatori, ali njihovo pravovremeno i detaljno praćenje je izazov za Vladu Crne Gore. Potrebne su dodatne mjere usmjerene ka Sjeveru i marginalizovanim JLS: poreske olakšice, subvencije za preduzetništvo, razvoj turizma i poljoprivrede, ulaganja u zdravstvo, obrazovanje i posebno u razvojne projekte.

Revizija prioriteta u saobraćajnoj i digitalnoj infrastrukturi (poput puteva, saobraćaja, interneta, lokalne učeničke i zdravstvene mreže) na osnovu stvarnih potreba i kapaciteta lokalnih zajednica.

Primjena pristupa - veće uključivanje lokalnih zajednica u planiranje i implementaciju projekata. Uspostavljanje lokalnih razvojnih fondova uz podršku države i EU. Jačanje uloge Zajednice opština i lokalnih aktera.

Povećanje sredstava za cirkularnu ekonomiju, energetske efikasne projekte i ekološki prihvatljive inicijative u turizmu, poljoprivredi i industriji.

Prioritetna ulaganja za sjeverni region su Autoput sa izgradnjom „petlje“ iznad Boljanine u neposrednoj blizini Đalovića pećine u Bijelom Polju, veza sa primorjem, magistralne i regionalne puteve i održivu mobilnost (npr. lokalne autobuske linije, biciklističke staze). Jačanje ljudskog kapitala i smanjenje migracija. Subvencionisanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih posebno u sjevernoj regiji.

Jačanje kapaciteta Ministarstva za regionalni razvoj i lokalne samouprave u planiranju, evaluaciji i koordinaciji.

Uspostavljanje mehanizama za sufinansiranje EU projekata. Promovisanje javno-privatnih partnerstava u oblasti infrastrukture, energetike i turizma.

Potrebno je jasnije definisati posebne politike i intervencije za najmanje razvijene opštine u Sjevernom regionu.

Nema predviđenih mjera za jačanje kapaciteta u planiranju, implementaciji i upravljanju projektima predviđenim Strategijom.

Nedovoljno su razvijeni mehanizmi za uključivanje privatnog sektora u regionalne projekte (npr. javno-privatna partnerstva) i dijasporu.

Nedostaju precizni izvori finansiranja po projektima i godinama. Nisu jasno definisani mehanizmi za mobilizaciju dodatnih sredstava iz EU fondova, IPA programa i privatnih izvora.

Rezultati Popisa potvrdili su negativne migracione trendove iz Sjevernog regiona, koji je ujedno i manje razvijeni region, što posebno treba da bude predmet analize Strategije, koja kroz dio svojih pravaca treba da da odgovor na ovakvo stanje.

U daljem procesu realizacije Strategije posebno obratiti pažnju na sljedeće:

U narednim fazama planiranja, koordinacije, sprovođenja i izveštavanja SRR 2023-2027, potrebno je uspostaviti bolju komunikaciju i saradnju između nadležnih institucija za realizaciju politike regionalnog razvoja. U narednom periodu treba posvetiti posebnu pažnju svim djelimično realizovanim i nerealizovanim razvojnim projektima (započete projekte završiti i jasno definisati dinamiku realizacije kroz državni Zakon o Budžetu) i aktivnostima kako bi se postigli što bolji rezultati u daljem sprovođenju SRR 2023-2027. Pažnju treba posvetiti početnoj fazi, odnosno kvalitetnoj pripremi i projektovanju, kako bi se izbjegle naknadne intervencije i promjene koje mogu uticati na dinamiku realizacije i visinu troškova.

U okviru operativnog cilja 2.2. Povećanje stope zaposlenosti i smanjenje neformalne zaposlenosti neophodno je nastaviti sa programima aktivne politike zapošljavanja sa akcentom na zapošljavanje mladih, intenzivirati aktivnosti na planu identifikacije potreba lokalnih tržišta rada i animiranje poslodavaca za obezbjeđenje nedostajuće radne snage kroz saradnju sa ZZCG.

U okviru operativnog cilja 3.2. Razvoj prioriteta sektora i sektora sa potencijalom rasta sa fokusom na diverzifikaciju turističkog proizvoda, prerađivačku industriju i valorizaciju kulturne baštine potrebno je intenzivirati aktivnosti na pripremi

neophodne projektne dokumentacije i izgradnji ski-centara i prateće infrastrukture za zimski turizam, kao i na valorizaciji Đalovića pećine - Bijelo Polje, uz posebne napomene da su ovi projekti u velikom procentu završeni i potrebna su dodatna novčana sredstva kako bi opštine i Crna Gora dodatno ponudila turistima nove i bolje sadržaje.

U dijelu koji se odnosi na kulturu treba nastaviti aktivnosti na rekonstrukciji objekata kulture i sufinansiranje programa i projekata u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva, projekata za razvoj kreativnih industrija i projekata Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara Crne Gore.

Kada je u pitanju operativni cilj 3.4. Unaprjeđenje uslova za proizvodnju hrane, organskog porijekla uz održiv dohodak poljoprivrednika predlaže se nastavak podrške sektoru poljoprivrede kroz subvencije za stvaranje uslova za održivi dohodak i povećanje otpornosti, dalje jačanje konkurentnosti kroz podsticanje investicija. Posebno je potrebno planirati u sjevernom regionu izgradnju Otkupnih centara za otkup i preradu viškova poljoprivrednih proizvoda sa pripremom za plasman na domaćem tržištu i izvoz.

Za ostvarivanje operativnog cilja 3.5 Zaštita životne sredine, razvoj energetike, unapređenje energetske efikasnosti, adaptaciju na klimatske promjene, intenzivirati aktivnosti na razvoju prenosne i distributivne elektromreže, rekonstrukciji i modernizaciji postojećih proizvodnih energetskih kapaciteta i izgradnjom novih postrojenja. U dijelu razvoja infrastrukture za upravljanje otpadom i otpadnim vodama u cilju zaštite životne sredine potrebno je intenzivirati aktivnosti podizanja svijesti kod građana i pripreme projekata kao preduslov za obezbjeđivanje novčanih sredstava kod fondova za uspješnu realizaciju. Važni projekti za očuvanje životne sredine su i realizacija centralizovanog Sistema gradskog grijanja (posebno u opštinama Bijelo Polje i Pljevlja zbog velikog zagađenja vazduha u zimskom periodu) na eko prihvatljiva goriva kao što su korišćenje termalne podzemne vode u kombinaciji sa drvenom sječkom kroz privatno-javno partnerstvo.

Ova revizija ima za cilj da Strategija regionalnog razvoja postane dinamičan i inkluzivan instrument koji aktivno doprinosi smanjenju regionalnih nejednakosti, jačanju lokalnih kapaciteta i stvaranju održivih uslova za život i rad u svim djelovima Crne Gore.

Ove primjedbe ne znače da Strategija nema vrijednost, one ukazuju na prostor za poboljšanje i prilagodavanje realnim potrebama građana, lokalnih zajednica i tržišta. Korekcija kroz reviziju, Strategija može postati mnogo snažniji alat za ravnomjeran i održiv razvoj Crne Gore.

Odgovor obrađivača: Prihvaćena sugestija (dio će biti prihvaćen kroz reviziju Strategije regionalnog razvoja 2023-2027. godina, a dodatno razrađen kroz akcione planove).

3. OPŠTINA ROŽAJE

Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027 kao osnovni dokument politike regionalnog razvoja, kojim se utvrđuju ciljevi i prioriteti regionalnog razvoja, način njihovog postizanja, područja sa razvojnim specifičnostima, kao i međusobni odnos i aktivnosti organa državne uprave i drugih nosilaca aktivnosti regionalnog razvoja, u proteklom periodu, od izrade do danas, pokazala je određenu potrebu za izmjenom i revizijom ovog važnog dokumenta.

U skladu sa navedenim a kako su se najvažnije mjere odnosile na ulaganja u osnovnu infrastrukturu, odnosno na velike kapitalne investicije, od kojih je najveća bila izgradnja prioritetne dionice autoputa Bar-Boljare, koja je potpuno funkcionalna to je u cilju potpunog regionalnog razvoja Crne Gore i otvaranja sjevera Države za razvoj potrebno raditi na planiranju i stvaranju preduslova za priključak sjevernih opština na autoputeve zemalja regiona (Lokve-Pešter i sl).

Nadalje, kao što je poznato Zakonom o regionalnom razvoju ("Sl. list CG", br. 20/11, 26/11, 20/15, 47/19) uređuje se način podsticanja i planiranja regionalnog razvoja Crne Gore i druga pitanja od značaja za regionalni razvoj. Naime, predmetni zakon daje široke mogućnosti aktivnosti kojim se može obezbijediti poboljšanje i unapređenje regionalnog razvoja.

Valorizacijom državnih i opštinskih resursa kroz modele dugoročnog zakupa, javno privatnog partnerstva, prodajom sa investicionim ulaganjima otvaraju se mogućnosti ne samo za unapređenje regionalnog razvoja a već i za povećanje ekonomske aktivnosti, koje bi imale multiplikativne efekte na Državu u cjelini.

Razvoj saobraćajne infrastrukture, završetak izgradnje skijališta u Opštini Rožaje na planini Štedim ispuniće pretpostavke za konkurentnost kako ljetnjeg a posebno zimskog turizma sa zemljama regiona.

Uzimajući u obzir sve naprijed navedeno predmetni dokument je potrebno dopuniti konkretnim aktivnostima i projektima koji za predmet imaju ravnomjeran regionalni razvoj sa fokusom na sjever Crne Gore, s jedne strane i povećanje ekonomske aktivnosti kroz ulaganja, nova zapošljavanja kao i stvaranje nove vrijednosti.

Odgovor obrađivača: Prihvaćena sugestija (dio će biti prihvaćen kroz reviziju Strategije regionalnog razvoja 2023-2027. godina, a dodatno razrađen kroz akcione planove).

Izveštaj će biti objavljen na sajtu Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.

Vrijeme i mjesto sačinjavanja izveštaja: 22. avgust 2025. godina, Podgorica

Naziv organizacione jedinice Ministarstva odgovorne za pripremu reviziju Startegije: Direktorat za regionalni razvoj

MINISTAR

Ernad Suljević

